

FUNKCJA REGULACYJNA PRAWA CYWILNEGO W OBSZARZE PLATFORM INTERNETOWYCH

Damian Dobosz

FUNKCJA REGULACYJNA PRAWA CYWILNEGO W OBSZARZE PLATFORM INTERNETOWYCH

Damian Dobosz

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 1 lutego 2025 r.

Damian Dobosz, nr ORCID: 0000-0001-7109-7346

Recenzent

Prof. dr hab. Paweł Księżak

Wydawczyni

Joanna Dzwonnik

Redaktorka prowadząca

Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne

Anna Kunz

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Jeśli nie wskazano inaczej, elementy graficzne pochodzą z archiwum autora

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

ISBN 978-83-8390-420-7

ISSN 1897-4392

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	13
Rozdział 1	
Platforma internetowa jako rynek wymiany dóbr i usług oraz samoregulujący pośrednik w obrocie gospodarczym	23
1.1. Platforma internetowa jako rynek wymiany dóbr i usług.....	25
1.2. Platforma internetowa jako pośrednik w wymianie ekonomicznej.....	34
1.3. Platforma internetowa i jej zdolność do samoregulacji ...	38
1.4. Społeczne zaufanie do platform internetowych	49
1.5. Platforma internetowa i użytkownicy – kwestie terminologiczne	53
1.6. System <i>online</i> i <i>offline</i>	58
Rozdział 2	
Wewnętrzne regulacje platform internetowych i reakcja prawodawcy unijnego.....	67
2.1. <i>Terra nullius</i>	67
2.2. Wzorzec umowy jako podstawa samoregulacyjnej roli platformy internetowej.....	73
2.3. Model zawarcia umowy za pośrednictwem platformy internetowej	97
2.4. Wymogi dotyczące uczestnictwa z poziomu interfejsu internetowego platformy internetowej.....	114

2.5. Odpowiedzialność cywilnoprawna platform internetowych.....	125
2.6. Wewnętrzne regulacje platform internetowych w zakresie ochrony użytkowników końcowych.....	137
2.7. Wewnętrzne regulacje platform internetowych w zakresie ochrony użytkowników biznesowych.....	141
2.8. Metody zabezpieczania wykonania zobowiązania na platformach internetowych.....	144
2.9. Certyfikacja spełniania wymogów co do funkcjonalności interfejsu internetowego.....	148
2.10. Problematyka rozwiązywania sporów co do stosunków prawnych powstałych za pośrednictwem platformy internetowej.....	152
2.10.1. Niewystarczające ujednoczenie norm prawnych...	153
2.10.2. Nieskuteczność państwa w rozstrzygnięciu sporów.....	157
2.10.3. Model rozwiązywania sporów w ramach ekosystemów platform internetowych.....	162
2.11. Mechanizmy wymuszające wykonanie zobowiązania funkcjonujące w ramach ekosystemu platform internetowych.....	165
2.11.1. Możliwość wystawiania opinii jako element systemu reputacyjnego informacji zwrotnej wymuszającego wykonanie zobowiązania.....	166
2.11.2. Możliwość zawieszenia lub usunięcia konta użytkownika jako metoda wymuszająca wykonanie zobowiązania.....	174
2.12. Wewnętrzne regulacje platform internetowych – wnioski częściowe.....	183
2.13. Reakcja prawodawcy unijnego na wewnętrzne regulacje platform internetowych.....	186
2.13.1. Interfejs internetowy i ekosystem platformy internetowej w świetle prawa unijnego.....	187
2.13.2. Odpowiedzialność za niewywiązanie się przez użytkownika z obowiązków prawnych spowodowane funkcjonalnością interfejsu internetowego.....	205

2.13.3. System rozpatrywania skarg użytkowników przez platformę internetową.....	210
2.13.4. System reputacyjny informacji zwrotnej w prawie unijnym.....	215
2.13.5. Zawieszenie lub usunięcie konta użytkownika w świetle prawa unijnego	222
2.13.6. Ewolucja w kierunku ochrony użytkownika w prawie unijnym.....	232
2.13.7. Standaryzacja jako kierunek regulacji w obszarze funkcjonowania ekosystemów platform internetowych.....	238
2.13.8. Słuszność kontraktowa w stosunkach prawnych powstałych w ramach ekosystemu platformy internetowej.....	243

Rozdział 3

Zanik funkcji regulacyjnej prawa cywilnego.....	249
3.1. Generalizacja i typizacja norm prawnych w prawie cywilnym.....	250
3.1.1. Typizacja i generalizacja norm prawnych jako przejaw kompromisu.....	252
3.1.2. Dekodfikacja jako rezultat nieudanej generalizacji i typizacji	262
3.2. Podział norm prawnych w prawie cywilnym w kontekście platform internetowych.....	266
3.2.1. Normy względnie obowiązujące (dyspozytywne)...	272
3.2.2. Normy bezwzględnie obowiązujące (imperatywne).....	276
3.2.3. Normy jednostronnie bezwzględnie obowiązujące (semiimperatywne)	277
3.3. Normatywność prawa cywilnego a platformy internetowe	279
3.3.1. Perspektywa historyczna.....	279
3.3.2. Normatywność regulacji platform internetowych...	285
3.4. Źródła prawa a wewnętrzne regulacje platform internetowych.....	288

3.5. Autonomia woli stron w kontekście regulacji tworzonych przez platformę internetową.....	290
3.6. Prawo platform internetowych jako autonomiczny system prawny	299
3.7. Funkcja regulacyjna prawa cywilnego w kontekście autonomicznych systemów prawnych platform internetowych.....	309
3.8. Powrót obrotu uspołecznionego	314
3.9. Platformy internetowe w ramach <i>private governance</i>	317
3.10. <i>Smart contracts</i> jako alternatywa dla platform internetowych – ku przyszłości	320
3.11. Personalizacja norm prawnych przy udziale platform internetowych w ramach <i>private governance</i> – ku przyszłości.....	329
3.11.1. Personalizacja w ramach technologii <i>big data</i> przy udziale platform internetowych	332
3.11.2. Zbieranie, przechowywanie danych i kreacja spersonalizowanych norm prawnych przy udziale platform internetowych	336
3.11.3. Platforma internetowa jako klucz do personalizacji	346
3.12. Wnioski	349
Rozdział 4	
Zakończenie	351
4.1. Wnioski końcowe.....	353
4.1.1. Wnioski <i>de lege lata</i>	354
4.1.2. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	357
4.2. Platforma internetowa a zawód zaufania publicznego.....	359
4.3. Przyszłość systemu ochrony konsumentów w kontekście personalizacji	362
Bibliografia	365
Wykaz aktów prawnych	409
Wykaz orzecznictwa	415

WPROWADZENIE

Platformy internetowe¹ w znaczącym stopniu zmieniają paradygmat relacji społecznych i gospodarczych. Pośredniczą w wymianie dóbr i usług w ramach udostępnianego interfejsu internetowego². Relacje, jakie zachodzą w tym obszarze, oddziałują również na płaszczyznę prawną. Platformy internetowe ustalają wewnętrzne reguły, które wpływają na treść stosunków prawnych pomiędzy użytkownikami nawiązanych za ich pośrednictwem. Głównym celem tej pracy jest analiza wpływu ekosystemów platform internetowych na normatywność systemu prawa cywilnego, klasyczny podział norm na imperatywne, semiimperatywne oraz dyspozytywne i funkcję regulacyjną prawa cywilnego. Jednym z tych wpływów w praktyce obrotu jest ograniczenie autonomii woli stron poprzez arbitralną decyzję platformy internetowej dotyczącą możliwości zawarcia ważnej i skutecznej umowy przez jej użytkowników. Oświadczenia woli użytkownicy składają w ramach interfejsu danej platformy internetowej za pomocą kliknięć. Współcześnie przedmiotem refleksji podmiotu prawa cywilnego jest, czy platforma internetowa umożliwi kliknięcie w określony sposób, a nie czy można się umówić się z kimś inaczej niż przewiduje to brzmienie danej normy prawnej. Ponadto platformy internetowe coraz częściej wykorzystują dane osobowe swoich użytkowników i algorytmy oraz technologię *big data* umożliwiające dostosowanie oferty do indywidualnych preferencji uczestników rynku.

---

¹ W publikacji stosowane jest określenie „platforma internetowa” jako zgodne z siatką pojęciową wykreowaną przez prawodawcę unijnego (np. art. 3 lit. i aktu o usługach cyfrowych).

² Zgodnie z art. 3 lit. k aktu o usługach cyfrowych interfejs internetowy oznacza każde oprogramowanie komputerowe, w tym stronę internetową lub jej część, oraz aplikacje, w tym aplikacje mobilne. Takie znaczenie będzie miał także w tej pracy.

Platformy internetowe samodzielnie, w ramach kreowanego oraz nadzorowanego przez siebie ekosystemu, tworzą ramy korzystania z kompetencji przysługującej uczestnikom rynku, tj. zasady swobody umów. Również coraz częściej rozwiązywanie sporów między użytkownikami platform internetowych ma charakter wewnętrzny i zautomatyzowany, a – przykładowo – system reputacyjny informacji zwrotnej staje się skuteczną metodą wymuszającą wykonanie zobowiązania. Jednocześnie należy dostrzec, że kolejny etap rozwoju prawa może doprowadzić do zakwestionowania idei norm generalno-abstrakcyjnych, które nie uwzględniają zindywidualizowanych cech psychofizycznych danego podmiotu prawa cywilnego. Personalizacja jest już powszechnie wykorzystywana przez platformy internetowe do maksymalizacji zysków. Z perspektywy prawnej może natomiast stanowić nie tylko wyzwanie, ale przede wszystkim szansę dla prawodawcy, w szczególności unijnego, do przeformułowania prawa, aby efektywniej reagowało na złożoność procesów prawnych i społecznych w przestrzeni cyfrowej. Ważną rolę w tym procesie odgrywać mogą w przyszłości także platformy internetowe jako podmioty zbierające, przetwarzające i przechowywujące liczne informacje o swoich użytkownikach.

Tym samym zdolność platform internetowych do samoregulacji, wewnętrzne reguły, trójkątna struktura relacji prawnych między platformą a użytkownikami i postępująca cyfryzacja, tworzą nową, interesującą płaszczyznę dla prowadzenia badań naukowych oraz zachęcają do podjęcia dyskursu prawniczego w ramach tej problematyki.

Publikacja ma na celu weryfikację hipotezy badawczej, zgodnie z którą wewnętrzne regulacje platform internetowych tworzą własny porządek prawny, quasi-autonomiczny w stosunku do norm prawa powszechnie obowiązującego, co prowadzi do faktycznego zaniku funkcji regulacyjnej prawa cywilnego. Platformy internetowe ustalają reguły korzystania z interfejsu internetowego przez użytkowników.

Przedmiotem pracy jest przede wszystkim analiza wewnętrznych regulacji platform internetowych oraz norm prawnych regulujących ich funkcjonowanie w kontekście zjawiska faktycznego zaniku funkcji regulacyjnej prawa cywilnego. Prezentowana monografia ma z założenia

charakter syntetyczny. Nie można oczekiwać, że rozwiąże ona wszystkie szczegółowe problemy w zakresie platform internetowych.

Zakres działalności platform internetowych i kierunki ich dalszego rozwoju kreują wiele wyzwań badawczych i regulacyjnych. Praca dotyczy samych platform internetowych oraz ich wewnętrznych regulaminów, jak również zderzenia cyfrowego świata z treścią zgeneralizowanych norm prawnych, które były zaprojektowane dla tradycyjnego obrotu gospodarczego. Ponadto omówiono problematykę zjawiska normatywności i umiejscowienia reguł prawnych kreowanych przez platformy w systemie prawnym, a także zaznaczono faktyczny zanik funkcji regulacyjnej norm prawa cywilnego.

Książka składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy odnosi się do kwestii platformy internetowej jako rynku wymiany dóbr i usług oraz samoregulującego pośrednika w obrocie gospodarczym. Zdolność platform internetowych do samoregulacji i posiadanie przez nie cech charakteryzujących rynek prowadzi do interesujących z punktu widzenia dyskursu prawniczego implikacji prawnych. Ponadto wyszczególnione zostały najistotniejsze przyczyny społecznego fenomenu i biznesowego sukcesu platform internetowych, które także nie są obojętne z punktu widzenia prawnego. Platformom internetowym udało się uzyskać społeczne zaufanie poprzez udział w rozwoju *sharing economy*. Wyjaśnione zostały również pewne kwestie terminologiczne dotyczącego użytkowników i platform internetowych. W tej części pracy uchwycone zostały także m.in. węzłowe problemy różnic w zakresie modelu sprzedaży stacjonarnej i internetowej. Dotyczą one w szczególności specyficznego sposobu postrzegania pewnych transakcji przez podmioty prawa cywilnego w internecie.

W rozdziale drugim przedstawiono zderzenie systemu prawa powszechnie obowiązującego z wewnętrznymi regulacjami platform internetowych. Opisano model stosunków prawnych zawieranych za pośrednictwem platform internetowych, a także omówiono problematykę jednostronnego ustalania przez platformy internetowe wzorca umownego w postaci wewnętrznego regulaminu. W rozdziale tym zawarto jednak przede wszystkim analizę licznych wewnętrznych regulaminów

stosowanych przez wybrane platformy internetowe. W ramach tej części pracy zidentyfikowano, a następnie opisano i uporządkowano wewnętrzne regulacje konstruowane przez platformy internetowe w cyfrowej rzeczywistości. Jednocześnie dostrzeżono także reakcję prawodawcy unijnego na aktywność platform zmierzającą w szczególności do częściowego uregulowania interfejsu internetowego. Wysoki poziom zaufania społecznego do platform internetowych, niedostateczne ujednoczenie norm prawnych i nieprzystające do realnych potrzeb użytkowników zgeneralizowane reguły prawne pozwalają zrozumieć przyczyny opracowania własnych rozwiązań przez platformy internetowe.

Rozdział trzeci przedstawia zderzenie dogmatów prawa cywilnego w zakresie podziału norm na dyspozytywne, imperatywne i semiimperatywne ze stanem faktycznym, w którym platformy internetowe w istocie tworzą własne normy wymykające się systematyce prawa cywilnego. Jednocześnie omówiono problematykę faktycznego zaniku funkcji regulacyjnej prawa cywilnego z uwagi na rzeczywisty brak możliwości korzystania przez użytkowników z autonomii woli w ramach ekosystemów platform internetowych. W tej części pracy poruszono również aspekt filozoficzno-prawny, umożliwiający rozpoczęcie dyskursu prawniczego w obszarze ewentualnego uznania regulacji platform internetowych za autonomiczny system prawny w stosunku do norm prawa powszechnie obowiązującego. Jednocześnie przyszły rozwój technologiczny może doprowadzić do zastąpienia platform internetowych przez *smart contracts* oraz umożliwić wdrożenie personalizacji prawa. Kluczem do przeprowadzenia takiego procesu wydają się platformy internetowe, które mają nieograniczony dostęp do danych osobowych podmiotów prawa cywilnego.

Ostatni, czwarty rozdział zawiera zwięzłe przedstawienie wniosków *de lege lata* dla prawa cywilnego wynikających z tej pracy oraz postulatów *de lege ferenda* związane z rozwojem praw w erze cyfrowej.

Przedmiotem omówienia są normy prawa polskiego i prawa Unii Europejskiej, jak również wewnętrzne reguły prawne stanowione przez poszczególne platformy internetowe. Nie sposób było jednak zebrać i skomentować wszystkich rozwiązań wprowadzonych przez platformy

internetowe i w pełni opisać regulacje normatywne odnoszące się do ekosystemu platform internetowych. W publikacji unikano zbyt dużego i rozbudowanego przywoływania podstawowych norm prawnych, które niepotrzebnie znacznie zwiększyłyby jej objętość. Książka ma zatem przede wszystkim na celu zasygnalizowanie i omówienie problematyki badawczej, dotychczas niewystarczająco poruszanej w krajowym i zagranicznym dyskursie prawniczym. Dla prowadzonej analizy istotny jest szczególnie aspekt realny, umożliwiający dostrzeżenie społecznych i ekonomicznych skutków funkcjonowania danych rozwiązań, oraz perspektywa ich rozwoju, związana z zachodzącą transformacją technologiczną i przemianami społecznymi. Rezultatem będzie wypracowanie i wyprowadzenie postulatów zmierzających do wprowadzenia modyfikacji w prawie powszechnie obowiązującym. Dla realizacji tego celu dobrany został materiał badawczy – przywoływany, analizowany i omawiany w kolejnych rozdziałach.

Przeprowadzono analizę rynku, która pozwoliła dokonać wyboru relevantnych i reprezentatywnych platform internetowych i ich regulaminów do analizy prawnej. Podczas selekcji regulaminów platform internetowych decydujące były takie kryteria, jak liczba użytkowników, znaczna skala działalności podmiotu na rynku unijnym lub polskim, rozumiana jako uzyskiwanie wysokich przychodów, oraz pośrednictwo w dużej liczbie transakcji, a przede wszystkim wykształcenie przez wybrane platformy internetowe rozbudowanych reguł postępowania obowiązujących w ramach poszczególnych interfejsów internetowych. Najczęściej przywoływane w pracy platformy internetowe to w istocie strażnicy dostępu (*gatekeepers*³) lub podmioty, które mogą uzyskać w przyszłości taki status. Znaczącym punktem odniesienia dla prowadzonej analizy była platforma internetowa Allegro z uwagi na posiadany przez nią status największej platformy pośredniczącej w sprzedaży w Polsce. Uwzględniono również interesujące i relevantne dla

---

³ W pracy stosuję określenie *gatekeeper* wymiennie z pojęciem strażnika dostępu, co jest zgodne z przyjętą terminologią. Zob. np. <https://www.prawo.pl/biznes/unijne-przepisy-narzuca-obowiazki-na-cyfrowych-gigantow,515408.html> (dostęp: 31.12.2023 r.) oraz <https://www.rp.pl/prawo-w-firmie/art19243761-transparentne-rynk-cyfrowe-sugestie-parlamentu-europejskiego> (dostęp: 31.12.2023 r.).

przedmiotowej pracy rozwiązania prawne stosowane przez podmioty o mniejszej skali działalności. Jednocześnie w ramach przeprowadzonej analizy rynku zaobserwowano, że platformy internetowe funkcjonują w różnych sektorach gospodarki. Są obecne w tradycyjnych obszarach obrotu cywilnoprawnego (np. sprzedaż), jak również często wywodzą się z *sharing economy*. W różnych sektorach dostrzeżone zostały unikalne rozwiązania prawne stosowane przez platformy internetowe, co było przyczyną analizy podmiotów reprezentujących zróżnicowane branże.

Przedmiot analizy został zawężony przede wszystkim do platform internetowych typu *marketplace*. Za ich pośrednictwem powstają liczne stosunki cywilnoprawne. Z tego punktu widzenia wydają się one stanowić najlepszy materiał do analizy. Zakresem badań nie zostały objęte społecznościowe platformy internetowe, gdyż obserwowane tam zjawiska są istotne z punktu widzenia problemów prawa publicznego, w szczególności ochrony praw i wolności jednostki, a dopiero na dalszym etapie zagadnień prawa prywatnego. Z kolei mobilne ekosystemy i aplikacje mobilne, które również zaliczane są do platform internetowych, wymagają w pierwszej kolejności analizy z punktu widzenia prawa ochrony konkurencji, a reklamowe platformy internetowe oraz wyszukiwarki internetowe dostarczają materiału badawczego przede wszystkim w zakresie prawa ochrony danych osobowych. Tym samym są mniej interesującym przedmiotem analizy z perspektywy dogmatyki cywilnoprawnej.

Przedmiotem analizy są wewnętrzne, a nie zewnętrzne regulaminy platform internetowych. Jest to o tyle istotne, że poszczególni użytkownicy biznesowi mogą również posługiwać się wzorcami umownymi. Mają one wówczas charakter zewnętrzny, a platforma internetowa nie pełni w tym przypadku funkcji samoregulacyjnej. Analizowane są zatem jedynie regulaminy opracowane całkowicie przez platformę internetową i obowiązujące wewnątrz ekosystemu udostępnianego przez dany podmiot.

Stan prawny publikacji to dzień 1 lutego 2025 roku. Zamierzeniem było uwzględnienie możliwie aktualnych i doniosłych pozycji literatury krajowej i zagranicznej oraz dobór najistotniejszych pozycji z dorobku judykatury.

Analiza odnosi się do zjawisk socjologicznych dotyczących platform internetowych, które pokazują, że jedynie pozytywistyczne⁴ ujęcie prawa nie pozwala uchwycić istoty tych zjawisk z punktu widzenia kształtowania stosunków prawnych między użytkownikami platform internetowych. Tradycyjny pozytywizm nie pozwala bowiem na rozstrzygnięcie dostrzeżonych problemów prócz ewentualnego stwierdzenia, że pewne wewnętrzne reguły ustalone przez platformy internetowe obowiązują, bo umożliwiła to absencja prawodawcy w ustanowieniu norm regulujących dany obszar. Takie rozumowanie zawęziłoby znacznie perspektywę badawczą. Treść pracy oraz sposób formułowania argumentów i wniosków są charakterystyczne dla typowego spojrzenia postmodernistycznego⁵ na zachodzące procesy prawne i rynkowe⁶, gdzie nauka prawa nie jest obszarem zupełnie autonomicznym⁷, a pluralizm prawniczy jest akceptowalny⁸. Książka ma ostatecznie charakter interdyscyplinarny, ale jest ona pracą z prawa cywilnego, a nie teorii prawa, ekonomicznej analizy prawa lub socjologii prawa. Uwzględnia także pomocniczo prawo międzynarodowe, prawo konstytucyjne, prawo ochrony konkurencji, prawo ochrony danych osobowych i prawo administracyjne. Sposób konstrukcji pracy i formułowania jej treści różni się w stosunku do najczęściej stosowanych w prawie cywilnym metod i terminologii. Chęć ukazania nieco odmiennego sposobu postrzegania zachodzących procesów i przełożenia ich zarówno na dogmatykę prawa cywilnego, jak

---

⁴ Zob. szerzej S. Wronkowska, *Pozytywistyczna koncepcja prawa* [w:] *Zarys teorii prawa*, S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Poznań 1997, s. 48–57.

⁵ Zob. szerzej G. Minda, *Postmodern Legal Movements. Law and Jurisprudence at Century's End*, Nowy York 1995, s. 1. Filozofia amerykańska jest szczególnie związana z empiryzmem i pragmatyką, a sam mechanizm powstawania prawa powinien zmierzać w stronę konsensusu integrującego społeczeństwo jako całość, zob. szerzej K. Frieske, *Socjologia prawa*, Warszawa–Poznań 2012, s. 136.

⁶ Zob. szerzej: L. Morawski, *Co może dać nauce prawa postmodernizm?*, Toruń 2001, s. 16; A. Sulikowski, *O ponowoczesnej teorii prawa* [w:] *Z zagadnień teorii i filozofii prawa. W poszukiwaniu podstaw prawa*, red. A. Sulikowski, Wrocław 2006, s. 243.

⁷ Zob. szerzej A. Bator, *Debaty prawnicze. Rozmowa bez konsensusu* [w:] *Z zagadnień teorii i filozofii prawa. Ponowoczesność*, red. M. Błachut, Wrocław 2007, s. 40.

⁸ Pluralizm prawniczy, zapoczątkowany przede wszystkim przez E. Ehrlicha, przyjął się także w państwach zachodnich, zob. szerzej A. Kojder, *Z Czerniowców w szeroki świat... Eugen Ehrlich i narodziny idei socjologii prawa* [w:] *Stawianie się społeczeństwa. Szkice ofiarowane Piotrowi Sztompce z okazji 40-lecia pracy naukowej*, red. A. Flis, Kraków 2006, s. 36.

i – poniekąd – na teorię prawa wydają się przemawiać za słusnością takiego ujęcia problematyki. Pozwoli ono w rezultacie wyprowadzić wnioski *de lege lata* i zaproponować postulaty *de lege ferenda*, które nie wykrystalizowałyby się, gdyby nie przyjęty sposób postępowania.

Konieczne było poddanie analizie naukowej licznych aktów prawnych Unii Europejskiej oraz prawa polskiego dla ustalenia i usystematyzowania kształtu obecnego systemu prawnego⁹. Zważywszy że działalność platform internetowych i transformacja technologiczna wywołują skutki społeczne, konieczne było zbadanie zachowania użytkowników platform. Istotne znaczenie miało również uwzględnienie badań socjologicznych określonych zjawisk prawnych, które dostarczyły korzyści teoretycznych i praktycznych z punktu widzenia systemu prawnego¹⁰. Pozwoliły one także stworzyć konieczną przeciwwagę dla tendencji charakterystycznych dla prawniczego myślenia wyłącznie kategoriami normatywnymi, w którym niepostrzeżenie utożsamia się stany rzeczy nakazane do zrealizowania ze stanami faktycznymi, a występującą rozbieżność uważa się za zjawisko wyjątkowe¹¹. Przywołano niezbędne tło historyczne poprzez odwołania do wcześniejszych ustaleń nauki prawa oraz nieobowiązujących już aktów prawnych¹². W rezultacie możliwe było dostrzeżenie licznych powiązań między przeszłymi i współczesnymi instytucjami prawnymi. Dodatkowo dla wyszczególnienia niektórych problemów badawczych charakterystycznych również dla obcych systemów prawnych konieczne było przywołanie zagranicznych porządków prawnych wraz z zagraniczną literaturą¹³. Pozwoliło to uzyskać

---

⁹ Analiza aktów prawnych i systematyzacja oraz ustalenie treści norm systemu prawnego stanowią przejawy zastosowania przez badacza metody dogmatycznoprawnej. Zob. szerzej J. Stelmach, B. Brożek, *Metody prawnicze. Logika – analiza – argumentacja – hermeneutyka*, Warszawa 2006, s. 11 i Z. Ziemiński, *Rola badań socjologiczno-prawnych dla teorii prawa i szczegółowych nauk prawnych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1970/32, s. 122.

¹⁰ Zob. szerzej Z. Ziemiński, *Rola badań socjologiczno-prawnych...*, s. 135.

¹¹ Z. Ziemiński, *Rola badań socjologiczno-prawnych...*, s. 134.

¹² O znaczeniu analizy historycznoprawnej zob. szerzej P. Dobosz, *Problemy metodologii współczesnej nauki prawa administracyjnego na tle metody historyczno-prawnej*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2001/1, s. 39.

¹³ Zestawienie regulacji występujących w prawie krajowym z normami prawnymi charakterystycznymi dla różnych porządków prawnych pozwala uchwycić prawidłowości

szerszą perspektywę i wzbogacić poczynione ustalenia oraz wykładnię norm prawnych wywodzących się z porządku krajowego i unijnego. Omawiana tematyka wymagała ponadto ekonomicznej analizy prawa z uwagi na analizowane problemy kosztów transakcyjnych w systemie prawnym. Umożliwia to jednocześnie ustalenie, jakie prawo jest czy też jakie powinno być¹⁴.

Temat pracy został wybrany ze względu na istotną rolę platform internetowych we współczesnym obrocie gospodarczym. Stanowią one przedmiot moich zainteresowań zarówno z perspektywy naukowej, jak i po części zawodowej, a przez to praktycznej¹⁵. W ten sposób w toku prowadzenia badań możliwe było dostrzeżenie zarówno płaszczyzny naukowej, jak i powszechnie występujących problemów praktycznych. Interesujący jest również kontekst społeczny i prawny dotyczący powszechnej akceptacji przez użytkowników wiodącej roli platform internetowych w obrocie cywilnoprawnym, szczególnie że rozwiązanie kwestii spornych przez platformy internetowe, a nawet i przez użytkowników samodzielnie odbywa się najczęściej w oparciu o wewnętrzne regulacje, a jedynie w bardzo ograniczonym stopniu platformy internetowe odwołują się do norm prawa powszechnie obowiązującego. Konieczne jest postawienie pytania o dalszą rolę reguł prawa powszechnie obowiązującego i zakres zastosowania przepisów prawa cywilnego w samoregulującym świecie platform internetowych. Równie istotne i nierozdzielnie związane z platformami internetowymi jest zjawisko personalizacji wdrażanej w celach komercyjnych przez największe podmioty rynkowe. Może ono doprowadzić do rewolucji w kontekście współczesnego obrotu gospodarczego. Ważna jest zatem również personalizacja prawa, którą – biorąc pod uwagę komercyjną aktywność platform internetowych w przyszłości – można wykorzystać do realizacji celów ustalonych przez prawodawcę.

---

prawne i społeczne. Zob. szerzej H. Kotz, B. Kordasiewicz, *Dogmatyka prawa a badania prawnoporównawcze*, „Studia Prawnicze” 1993/1, s. 23.

¹⁴ W ten sposób J. Stelmach, B. Brożek, *Metody prawnicze...*, s. 135.

¹⁵ Miałem możliwość w ostatnich latach opracowywać liczne projekty regulaminów zarówno sklepów internetowych, jak i platform internetowych tudzież doradzać w ich codziennej działalności z punktu widzenia obowiązujących norm prawnych.

Powyższe przekonanie, jak również ograniczona literatura przedmiotu w tym zakresie zachęcają do podjęcia dyskursu prawniczego. Wymaga on jednak szkicu interdyscyplinarnego, tak aby nie utracić perspektywy związanej z zachodzącymi zmianami społecznymi i transformacją technologiczną. Za wyborem tematu pracy kryje się zatem potrzeba opisanie rzeczywistości obecnej i możliwych do uchwycenia przyszłych rozwiązań komercyjnych.

***

Z całego serca dziękuję Promotorom mojej rozprawy doktorskiej, prof. dr. hab. Fryderykowi Zollowi i dr Katarzynie Południak-Gierz, bez których wsparcia i przewodnictwa ta monografia nigdy by nie powstała. Za ich nieocenioną pomoc, stałą opiekę, bezcenną troskę oraz wyważoną naukową stanowczość i niekończącą się wyrozumiałość pragnę wyrazić swoją głęboką wdzięczność.

Rozwój nowoczesnych technologii, które stały się podstawą działania platform internetowych, jest ogromnym wyzwaniem dla całego systemu prawa prywatnego. Platformy internetowe tworzą samodzielnie rynek wymiany dóbr lub usług, ustalają reguły postępowania na tym rynku, a ich międzynarodowe osadzenie sprawia, że kontrola i efektywna władza państwowa wobec nich nie są skuteczne.

W książce autor opisuje relacje pomiędzy normą prawną w obrębie prawa prywatnego a ekosystemem regulowanym przez platformę internetową. Wskazuje też kierunek rozwoju nowoczesnego systemu prawnego i poddaje krytycznej analizie dotychczasowe próby jego uregulowania na poziomie unijnym i krajowym. Zauważa problemy związane ze współczesnym kształtem systemu prawnego oraz rolę platform internetowych i przedstawia wyzwania, z jakimi będzie zmagał się ustawodawca, starając się sprawiedliwie kształtować takie stosunki prawne, w których technologia odgrywa kluczową rolę. Jednocześnie dostrzega on problemy praktyczne w stosowaniu prawa krajowego na styku z prawem unijnym i proponuje ciekawe rozwiązania.

Książka zainteresuje prawników praktyków zajmujących się obsługą prawną platform internetowych. Będzie cenną lekturą także dla użytkowników takich podmiotów oraz wszystkich, którzy szukają naukowej refleksji na temat regulacji prawnych odnoszących się do przestrzeni cyfrowej.

Damian Dobosz – doktor nauk prawnych ze specjalnością prawo cywilne; asystent w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego; radca prawny; autor publikacji naukowych w kraju i za granicą dotyczących zagadnień prawa prywatnego i prawa ochrony konsumentów.

9788383904207 W01P01

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8390-420-7

9 788383 904207

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUEWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 199 Zł (W TYM 5% VAT)